

**Libèl·lula, damisel·la,  
leonor, espiadimonis,  
cavall de serp,  
cavallet del diable,  
estiracabells, parot,  
rodabassa...**

Trobareu un munt de noms populars per anomenar aquest insecte odonat, d'abdomen llarg i prim, de colors lluents i virolats, amb quatre ales llargues i estretes, que vola prop de l'aigua i les larves del qual són aquàtiques.

En llengua general, la denominació *libèl·lula* s'utilitza de manera genèrica per fer referència a qualsevol insecte de l'ordre dels odonats.



146

Sabíeu que al mes de maig podeu veure per Gallecs el pixaví estriat, una espècie petita i amb coloració vermellosa i verda? El trobareu descansant a les tiges altes del fonoll i d'altres herbes de marge. També podeu veure-hi l'emperador blau, un dels exemplars més grans (pot fer uns vuit centímetres de llargada i deu d'envergadura alar). El trobareu volant sobre l'aigua de les basses o entremig de canyissars i pels camins.

A Gallecs s'han trobat 14 espècies de libèl·lules

diferents de les 70 que hi ha a tot Catalunya. Malauradament, els hàbitats aquàtics que freqüenten i en què es desenvolupen les larves es troben en continua regressió, especialment a la conca mediterrània. És per això que cal adoptar mesures per recuperar la bona salut dels nostres rius, basses i aiguamolls i, així també, la de les nostres libèl·lules.

**Xavier Maynou**, d'Oxygastra i **Dani Aranda** del DRAG

## ? Consultes

Fonts: DCVB, DIEC2, OPTIMOT, TERMCAT

### **Com representem alguns sons que fan els insectes?**

Algunes de les onomatopeies que representen sons que fan alguns insectes són les següents:

Acció de brunzir, zumzejar (mosquit, abella, borinot...): bzzz, zum-zum, nyee

Acció de cantar el grill: cric-cri, ric-ric; la cigala: xic-xic, zic, zic

### **Papilionari o jardí de papallones**

Es tracta d'un espai dedicat a la cria i exhibició de papallones, habitualment dintre d'un parc zoològic.



## Paraules Concurs Fabra Excursionista, Sant Jordi: ens regales una paraula relacionada amb el món de l'excursionisme? ↗

Les deu paraules que ens ha regalat més gent han estat per aquest ordre: **motxilla, carmanyola, xiruca, corriol, drecera, botes de muntanya, camí, cantimplora, fita i cim.**

Hem fet una tria de les més curioses o poc conegudes:

**fita** Cadascun dels senyals consistents en petits munts de pedres que serveixen per assenyalar la direcció bona en absència de camí visible o sobre un sòl rocallós, especialment a l'alta muntanya.



**fou** Barranc, pas estret.

**ganyips** Menjada lleugera consistent especialment en fruita seca i galetes.

**grimpar** Enfilat-se ajudant-se de les mans.

**mall** Roca sortida al cim d'una muntanya.

**marrada** Camí que fa llaçades per salvar desnivells importants.



**mola** Tossal isolat de forma massissa, arrodonida i plana al capdamunt, amb els flancs superiors molt rostos. La Mola (Sant Llorenç del Munt).

**taifa** Carmanyola (Terrassa) ↗.

Paraules del concurs Fabra Excursionista ↗

## 💡 L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **drecera**? La resposta correcta era la **2. Camí que porta dret a una banda.** La guanyadora ha estat M. José Ruiz, treballadora de l'Ajuntament i seguidora de *L'Estenedor*.

Ara preguntem què vol dir **tabarra**?

1. *Gosadia per fer o dir coses ofensives.*
2. *Insecte, proveït d'un fibló que li permet xuclar la sang d'animals.*
3. *Conversa, explicació, llarga i enutjosa.*
4. *Peça d'abric folgada.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a [mollet@cpl.cat](mailto:mollet@cpl.cat) ↗. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà de premi una **Dona d'Aigua** ↗ Vestit de Paraules, model exclusiu de *L'Estenedor*.

## Glups!

Per expressar amb una onomatopeia el fet d'equivocar-se podem usar qualsevol de les formes següents: *ai, ehem, glub, glub, glup, glups* i *ui*. Les formes *\*ups* i *\*ops* no es documenten en català.

## Fraseologia del mes de maig

**cara de maig** Cara fresca i sana.

**fer-se o donar-se un maig (de fer una cosa)** Prendre un panxó d'alguna cosa, afatar-se'n. *Se n'ha fet un maig, de treballar!*

## 🌐 Webs

↗ **Guia de topònims i gentilicis** *Parlament de Catalunya*, febrer de 2018.

Busqueu el gentilici del Vallès Oriental? Com en diuen dels que viuen al Maresme? Els de Mollet del Vallès es diuen *molletans* i *molletanes*, però sabíeu que els de Mollet de Peralada són *molletencs* i *molletenques*? Com es diuen els de Pont de Suert? Com en diem dels que viuen a Encamp d'Andorra? Com es diuen els que viuen a Munic?

↗ **Odonats.** Per saber d'on venen alguns noms de les libèl·lules, podeu llegir-vos aquest apunt del TERMCAT. I per veure com en diuen a cada lloc, podeu consultar l'**Atlas lingüístic del domini català** ↗.



Ajuntament de Mollet del Vallès



CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA